

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.R.L.U.S.

ANUL XIII Nr. 25

Vineri 28 iunie 1957

4 PAGINI, 25 BANI

Părinți, copii, educație

O tînără scriitoare, care și-a închinat talentul literaturii destinată copiilor, mi-a povestit că intenționase acum cîțiva ani să scrie un roman centrat pe problema copiilor vagabonzi. Intinșise asemenea copii și scolisite ca literatura poate da o mină de ajutor pedagogului în munca de reeducare a unor copii ce pălneau și plătiau, de cele mai multe ori, pentru unele păcate ale părinților.

Pînă aci, nu-i așa, totul e explicabil: că există părinți care nu se ocupă de copiii lor, că unii dintre aceștia „și iau lumea-n cap” și că un scriitor se pregătește să intre în arenă pentru a ajuta la înălțarea unui rău social. Lucrurile iau însă o întorsătură inexplicabilă din clipa în care unii redactori din edituri, de pildă, chemați să sprijine o asemenea inițiativă scriitoricească privesc lung de după biroul lor, și se indignază:

— Copii vagabonzi?... N-avem copii vagabonzi.

— Iertăți-mă, i-am întîlnit chiar eu...

— Dumneata?... Dumneata nu cunoști realitățile! Cine știe ce-ai văzut și ce-ai înțeles... Dar copii vagabonzi nu există și... ce mai, ia contact cu viața, cu terenul. Învață de la viață!

Bietei scriitoare i-a fost cu neputință să-i convingă pe cei ce cunoșteau viața hîrlilor de pe terenul birourilor, lor și a scris, pînă la urmă, o carte în care nu a crezut, în care nu apărea nici pîcior de copil vagabond și care dezbătea o problemă de mult mai puțin însemnată. Lucrurile a-junseseră atât de departe încît unele secvențe ale unui film în care apăreau copii au trebuit turnate din nou pentru că, în film, copiii erau

desculți. Dumneavoastră poate nu știți, dar absolut toți copiii din absolut toate satele noastre poartă pantofi cu scriș sau, barem, pantofi de tenis. N-au știut astia nici realizatorii filmului, dar știu în schimb oamenii legați prin mîi de fire de scaunele lor capitonate. S-au irosit ore de muncă, mii de metri de peliculă, dar pînă la urmă n-am mai văzut pîcior de copil desculț (pe ecran, firește).

Pot înșira și alte asemenea exemple, care au împins literatura pentru copii către tipul pionierului model, veșnic îndatoritor, mirosind a săpun de toaletă, ca și către inamicul lui nr. 1, băiatul ciufuțit, care fura dulceață, și sparge (cu ea măsură) geamurile școlii, pentru a se poci în ultima pagină, a deveni îndatoritor și a mîroși a săpun de toaletă. Cei ce se ascundeau după propriul lor deget puteau fi satisfăcuți. Literatura pentru copii era o literatură de străuț (cu capul bine vîrît în nisip).

Viața însă e încăpățînată și pe lume nu există doar birocrații. Realitatea s-a răzbumat curînd și birocrații au putut afla din gazetele noastre, chiar, că nu toți copiii sînt copii model, că „derbedeii” nu arată ca inamicul nr. 1 și că există o problemă a educației. Părinții o cunosc, pedagogii se luptă cu ea, copiii și tineretul sînt puși în fața unor situații adevărate grele. Literatura se străduie să ajute la rezolvarea acestor probleme.

Problemele de educație sînt inerente unei perioade de creștere, cînd contradicțiile se ciocnesc în cadrul familiei, în cadrul școlii, în cadrul vieții extra-familiale și extra-școlare. Numai abordîndu-le cu îndrăzneală, cu spirit de inițiativă, numai renunțînd la formalismul

șablonar și întemeindu-ne pe tradițiile pedagogice revoluționare, putem găsi drumul unor rezolvări valabile.

Acolo unde cartea noastră nu dă un răspuns multumitor, apare cartea ce distilează o ideologie dușmană.

Cum organizațiilor de pionieri și U.T.M. le revine o însemnată parte de răspundere, altl pentru greșelile cit și pentru succesele muncii educative, literatura trebuie să renunțe definitiv la instrucțiunile de pionieri „model” și la utemiștii „ideali” pentru promovarea perseverenței a tuturor inițiativelor valoroase, pentru combaterea hotărîrii a schemelor generatoare de plicții și saturate de indiferență. Dacă un tînar se plictește, înseamnă că nu i se furnizează un ideal și, în locul idealului socialist, el caută un altul. Pe asemenea tineri îi putem vedea mai înșira în boxa acuzațiilor, spre marea mirare a secretarului organizației de bază U.T.M., care știa că i-a criticat, doar, în trei ședințe consecutive.

E timpul să respingem o dată pentru totdeauna formulele și schemele comode, e timpul să pornim de la o atenție și judicioasă analiză a condițiilor reale, fără a ne exagera greutățile și fără a ne lăsa legații de iluzii. Copiii și tineretul stau în fața noastră, pe buze cu întrebările caracteristice vârstei. O minciună sau un răspuns în doi peri le pot vesteji sufletele. Pentru multă vreme, sau pentru todeauna, atenția la sufletele oamenilor de mîine!

Ca scriitor care a considerat că e de datoria lui să se îngrijesească și de răspunsurile destinate copiilor, mă bucur că problemele de educație au început a-și căpăta astăzi locul cuvenit în preocupările specialiștilor din diferite domenii de activitate, mă bucur cu atât mai mult cu cît ele vor fi, desigur, dezbătute pe scară largă. Că este așa ne-o dovedește și faptul că revista sovietică „Kommunist” a publicat un articol intitulat: „Părinți, copii și literatură pedagogică”. Rîndurile de mai sus reprezintă doar cîteva considerații pe marginea acestui articol, care îndeamnă la atragerea de „scriitori, medici, juristi, lucrători din miliție, artiști” în discuția problemelor privind educația copiilor.

Vladimir Collin

Fișă pentru o Istorie a prostiei universale

Fareisel au existat din totdeauna. Iporcii, fanfanorii și minciinosii de profesie au fost stigmatizați încă de Aristofan, Lukianos de Sonosate sau Plaut. Diplomaii monarhiei absolute și-au făcut apoi un titlu de glorie din profesarea ostentativă a imbrobodirii adevărului. Și înșiruirea ar putea fi continuată... Dar dacă stai și te gîndești puțin, bați de seamă că marile tipuri de minciinosii și iporcii de odinioară, figurile create cu apă tare pentru posteritate de un Ben Jonson, Moliere sau Goldoni, ne apar astăzi oarecum ingenui și benigne. Arta minciunii s-a complicat din ce în ce mai mult cu trecerea vremii iar în zilele noastre s-a tehnizat. E destul să-i alături pe Tarlufe de Goebbels, pe Soldatul fanfanon de amiralul Radford spre a întui îndată la ce forță și proporții se pot ridica astăzi vicii care altădată aveau un caracter mai mult privat și o rază de acțiune restrînsă. De altă parte presa, radioul, televiziunea, comunicările rapide pot pune acum un semn de egalitate între marile minciinosii și ipochimenele de duzină, creînd acestora o celebritate de moment la care n-ar fi putut aspira nicînd.

Aceste caracteristici ale timpului în care trăim ar reieși, mi se pare, foarte bine dintr-o istorie anecdotică a camioniilor anti-sovietice, pe care cineva se va încumeta, poate, s-o scrie odă. O asemenea lucrare, ce s-ar întemeia pe acte și fapte de o autenticitate ce n-ar putea fi de nimeni contestată, ar putea apoi rîvni, credem, și la calificarea de scurt manual de istorie modernă a prostiei universale.

Ar fi o operă utilă, absolut inedită și foarte activă. Dină, aviz amatorilor!

Peică, când lucrarea va vedea, însă, lumina tiparului să ne fie îngăduit a vărsa o modestă fișă la această istorie ce-astăpea istoricilor.

Intr-un recent reportaj despre o vizită la Moscova, apărut în ziarul parizian Paris-press, s-a putut citi: „Nu-mi dau seama dacă în odăile noastre au fost sau nu instalate microfoane. Tot ce se poate. Creдем, însă, dimpotrivă, că mesele de la restaurant nu aveau astfel de instalații, dat fiind că nimeni nu știa dinainte unde ne vom așeza... Nu sînt sigur că odăile noastre ne-au fost percheziționate...”

Contentînd rîndurile de mai sus, un ziarist a reproșat, pe bună dreptate, ziarului Paris-press că nu și-a dus reportajul pînă la capăt. Cu un mic efort, darea de seamă asupra vizitei la Moscova ar fi putut fi într-adevăr completată cu amănunte senzaționale și amplificate în felul următor: „Nu sînt sigur dacă profesorii sovietici nu învață cumva pe elevi că doi ori doi fac cinci. N-am putut să-mi dau seama dacă noi născuți sînt într-adevăr consumați fierși sau copii. Se prea poate ca...”

...Se prea poate ca la mijloc să fi fost o simplă greșeală, Ba am fi chiar

inclinat să credem că lucrurile s-au petrecut tocmai așa. Dacă, bine înțeles, n-o fi cumva vorba de o nouă intruză a misteriosului agent sovietic XYZ.

Cîci iată ce e și s-a putut întîmpla bine informatului ziar Paris-press. Chiar în numărul cu reportajul-fanfanon de la Moscova a apărut și această știre, sub un titlu de o șchioapă: „Alacarea cu telefoanele interceptate de la Londra provoacă zîmbete în America. În S.U.A., urechile clandestine ascultă peste tot”, iar drept subtitlu, această revelație amuzantă: „Cesul vedetei avea un microfon. Industria interceptării convorbirilor plătește bine”.

Și ca și cum toate acestea n-ar fi fost deajuns, după numai încă o pagină a urmat o nouă știre: „Scandal în S.U.A. Telefoanele a zece mii de persoane sînt interceptate”.

Dacă n-am ști de cine ascultă Paris-press mai că am crede că însuși diavolul l-a inspirat aceste imperechieri. Nu? Pentru că, adunînd în același număr cele trei texte, Paris-press a vrut, pară, să spună cititorilor săi: „Sînt un minciinos patent... american. Sînt un camioniator ordinar. Vă rog să mă credeți, nu mint! N-aveți decît să mă citiți și să vă convingeți singuri...”

În fața acestor fapte, ați fi perfect îndreptățit să vă întrebați de ce a avut, totuși, nevoie în ziua aceea Paris-press de reportajul cu pricina? Simplu. Cîț se poate de simplu! Vizitatorul somnambul al capitalei sovietice voia să insinueze că Moscova e impenetrabilă, că e plină de mistere Insondabile, că nu poți avea încredere în nimic din cele ce vezi acolo. Toate acestea tocmai în zilele cînd în Franța se mai discută cu aprindere ecourile interviului lui N. S. Hrușciov, cînd declarația făcută de reprezentantul sovietic la Conferința Internațională a muncii care arătase că în 1960 ziua de muncă de șapte ore va fi generalizată în Uniunea Sovietică stîrnea un interes din cele mai vii, cînd ansamblul „Berlozka”, triumfă la Teatrul Național, cînd violonistul Leonid Kogan smulge a plauzele enuziaste amatorilor de muzică bună, cînd elovul Oleg Popov a cucerit toate inimile pe scena teatrului Olympia, cu prilejul primului Festival Internațional al music-hallului, cînd filmul „Al 41-lea” a fost premiat la Cannes... Trebuia dar turnată puțină apă în vin, cum spun francezii.

În loc să obție însă fie și o burtură diuată, Paris-press s-a înecat în ridicol.

De unde se pot trage două învățăminte.

Mal întil că ridicolul nu ucide.

Și în al doilea rînd, că în loc să caute microfoane la Moscova, Paris-press ar fi făcut, poate, mai bine să asculte chiar glasul Parisului.

Dumitru Hincu

Un drumet ilustru

Căldorînd prin țările nordice, după cum era și de așteptat, Solohov a fost acapitat de zărierii. Curiozitatea lor e explicabilă, tînd seama că autorul romanului „Pe Donul liniștit” nu este un vizitator obișnuit. Prezența sa a constituit un eveniment, tînd însoțită de interviuri, reportaje, articole etc.

Nu știm că Solohov să aibă o deosebită pasiune turistică. E cunoscut că și deplasările sale la Moscova sînt rare. Trăiește la țară, în mijlocul cazașilor săi, care circula înșă pe toate meridianele, intruchipîți în eroi neuliți ai marii epopei.

E de înțeles deci surpriza și entuziasmul cu care oamenii l-au întîmpinat pretutîndeni. Și nu a trebuit să facă declarații senzaționale, nici să pozeze într-un chip interesant pentru a fi înconjurat cu afecțiune, cu interes sau curiozitate.

Poate unii să fi fost nedumeriți văzîndu-l; de talie mijlocie, cu ochi cenușii-albaștri, cu fruntea înaltă, Solohov apare ca un om simplu și modest. Imaginea grandioasă a scriitorului acoperă pe cea a omului. Totuși, dimensiunile lui reale se măsoară cu cea ce reprezintă, cu mesajul unic al cărui purtător a fost, în numele marii sale patrii: patria.

Această prietenie se răsfîrte în gesturile, în atenția, în interesul pe care Solohov l-a manifestat nu numai față de artă și arhitectura nordicilor (față de vechi civilizată), ci și în interesul față de lucrurile „mărunte”, „prozaice”.

El n-a pregătit să viziteze și să stea de vorbă cu tînetorii finlandezi de pîduri, cu țărani suedezi, cu care a bătut calea, făcîndu-și liniștii despre îngrîșirea vîcoșilor, despre cultura pămîntului, ca un bun și pricepat gospodar. Nu fără o intenție de umor a spus Solohov că a cumpărat două topoare finlandeze și că poate va achiziționa și două vaci suedeze, al căror sîm admirabil scriitorul l-a prețuit cum se cuvine.

Și nu e greu să ne închipuim că la înapoarea în secolul nalt, Solohov își va împărtăși impresiile colhornicilor, agronomilor, aduîndu-i în bădăntură sa, discutînd și glumînd împreună la un pahor cu votcă. Nimic din ceea ce constituie munca omului nu e străin. El a socotit vrednică de respect truda țăranelor suedeze, a tînetorului finlandez de pîduri, pe care, cu siguranță, a știut să-i asculte și să învețe de la ei.

Solohov a găsit că cu se să-i comunice și n-a pus mai preț pe întrebările lor față de cele ce i-au fost adresate de zărierii iscușii, privind arta sau credințele politice ale scriitorului sovietic. Unii au vrut să știe dacă există în U.R.S.S. planuri clinice pentru scriitori, alții dacă scriitorii sovietici sînt obligați... să facă politică.

Firește, Solohov a simțit și nu s-a știit că răspundă deschis, limpede, la întrebările „dificile” în spiritul umorului, deoarece fiind identice cu sine, înșuși, gîndurile sale erau un reflex al conștiinței sale. Și cine ar putea să treacă peste conștiința unui mare creator?

Prin glasul lui, mi s-au confirmat încă o dată valurile, accepția înaltă pe care o poartă activitatea scriitoricească la societatea socialistă. Evident că nimeni n-are să stea să facă politică. Propoziția e absurdă. Într-adevăr, nimeni nu te poate sili să respiri. A respira însă e o necesitate

de a merge la societatea socialistă. Activitatea creatoare și cea politică în societatea socialistă sînt două sfere care se suprapun. Politica se confundă cu înșăși viața poporului, cu lupca lui de a-și desăvîrși formele. E, cu alte cuvinte, un mijloc de expresie din cele mai vii. Cum ar putea deci un scriitor să se abstragă din această frământare, cum ar putea crea neparticipînd la efortul colectiv?

Iată ce am descîlțat în zîmbetul lui Solohov, care mai bine decît oricine știe că, în fond, orice mare scriitor nu face altceva decît să transcrie într-o formă artistică ceea ce e nobil, puternic și profund în aspirațiile poporului său.

Și ne-a venit imediat în minte imaginea lui Davidov care îlustrază în ochii noștri tenacitatea, perseverența, umilitatea militantului comunist. Davidov nu este o proiecție a fantaziei scriitoricești. Prototipul lui se află în societatea sovietică.

Desigur că toate aceste lucruri Solohov nu le-a roștit. Ele sînt însă cuprinse ca într-o diagramă în cuvintele sale: „Scriitorul ia cunoștință de nevoile poporului, cunoaște viața...”

Fără această cunoaștere, arta nu-i cu puțință. Și cunoașterea înseamnă un contact nelînterit, nemijlocit și permanent cu ceea ce constituie înșăși materia primă a creației. Poate aci rezidă secretul atitudinii lui Solohov, atunci cînd s-a înținat cu țărani suedez, cu tînetorii finlandezi de lemne. Sînt înclinați s-o privesc ca pe o invitație de a merge la sursa realității.

Solohov nu „intellectualizează” și nici nu-i complică arta. Concepția sa e simplă și măreață. Există la unii mari scriitori tendința de a se interpreta, alegînd după senzuri abstruse, voină să sugereze profunditatea. O asemenea ipăidă este depară de Solohov. El nu are nevoie să se compună, să se adune o anumă imagine despre artel. Cugutul lui e străin de artel de preocupare. El poate vorbi cu candoare, cu seninătate despre influențele suflete.

„Totolst? N-ăs putea spune că nu-mi Tolstol m-a influențat... Și mulți alții... Și rusi, și străini... E greu de răspuns ce procent de influență aparține lui Tolstol, lui Cehov sau altora. Eu consider că e folositor să înțai de la toți”.

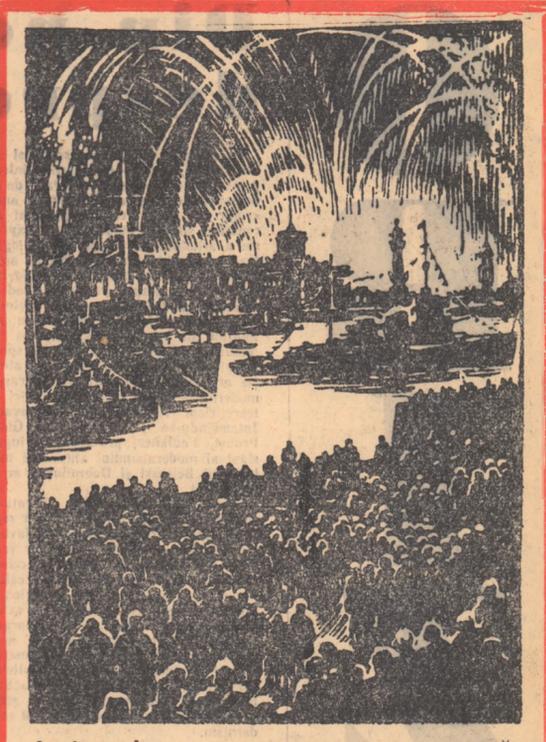
Recitesc pentru a nu știu cîta oară această confesiune, cu aceeași umire. Nu e mărturisirea timidă a unui debutant, ci a unui din cel mai proeminent scriitor contemporan.

Așa dar, el, artistul desăvîrșit, consideră că mai are de învățat, că mai poate învăța de la alți scriitori. Nu insistă asupra artel sale, nu ne instruește asupra procesului său de creație, considerînd-o probabil o ocupație presupunătoare, deși sîntem convinși că ar fi avut să ne spună multe lucruri deosebit de interesante.

A da, te înțeleg, ilustre Mihail Solohov, gîndești că arta este înîntă și eă niciodată nu vom putea epuiza toate mijloacele ei de expresie. Este un adevăr la îndemîna oricui, dar nu-l văd miopii din orgoliu și din înafurare.

În tot ce faci și în tot ce spui ești un strălucit exemplu de conștiință, de modestie și simplitate. Și n-ăs vrea să termin aceste rînduri fără constatarea, pe care sper că redacția nu o va șterge, că este totuși greu, foarte greu, să fii modest și simplu cînd nu ai marele talent al lui Solohov.

Ieronim Șerbu

Leningrad

gravură

SE NAȘTE O STEA

Evenimentul va fi consemnat de oamenii de știință și va fi cîntat de poeți: în zilele noastre, sub ochii noștri umiți și incințați Gea va naște o stea. Undeva, pe întinsul Uniunii Sovietice, totul e pregătit. Nașterea noii stele va fi anunțată printr-o imensă declarație de lumină. Nici nu e de închipuit altfel începerea unei noi ere în istoria omirii, era zburătorilor interplanetare. Savanții au și comunicat amănunte. Satelitul artificial își va începe călătoria spre înalțimi împins de rachete. La început, cele trei rachete vor da satelitul o viteză de 10.000 km. pe oră. Apoi, după ce una din rachete va fi îndepărtată ca un balast inutil, satelitul își va mîri viteza; 21.000 de km. pe oră! Ceva mai tîrziu și cea de-a doua rachetă se va desprinde și satelitul își va lua avînt: 29.000 km. pe oră! Iar atunci cînd satelitul va ajunge în spațiile siderale, undeva pe o linie traiectorie precis calculată de savanți, și ultima rachetă îl va părăsi. Ușor, ca un glob argintiu aruncat de o mîna de copil, satelitul artificial, scîpăt în forța de atracție a Pămîntului, își va începe minunata sa călătorie în jurul acestuia. Va fi o călătorie unică, amietoare, care va tăia răsălura oamenilor și le va face inimile să bată cu putere. Am și fost anunțată: satelitul artificial al Pămîntului va fi vizibil cu puțin înainte de răsăritul soarelui și puțin după apusul lui. El va părea tuturor o stea microscopică ce va zbura în jurul Pămîntului cu o înțelță fantastică, de neînchipuit. Și cine nu va urmări această stea construită de oameni, cine nu va rămîne ceasuri întregi cu ochii alintit spre cer s-o vadă fie și o singură clipă? Zărită ca o strălucire de observatoriale din București, ea va îmbogăți numai peste cîteva minute constelația de deasupra Moscovei. Zărită la Paris, steaua artificială va străluci peste Toată poate încă înainte ca telegraful s-o poată anunța. Căci pentru a ocili Pămîntului steaua nu va avea nevoie decît de o oră și jumătate.

Din clipa lansării satelitul artificial al Pămîntului, oamenii vor încerca să-și măsoare noi. Odată cînd globul de metal ce va pluti în spațiile siderale, mîntea lor se va înălța spre lumi nebănuite.

Căuînd să se desprindă de Pămînt, omul a simțit rînd pe rînd sub el freacămea neastîmpărat al calculului și trepidăria roților cartelii, jocul osilor de tren și săltațul elastic al pneurilor de la automobil. Omul și-a dat însă mereu seama că singurul fel de a se desprinde cu adevărat de pămînt e zborul. Alunecarea aeriană, sfidarea legilor de atracție ale pămîntului, înălțarea în spații — visul milenar n-a fost zadarnic. Acum, cu prilejul apropiatei lansări a satelitul artificial al Pămîntului, oamenii reînc în gînd drumul străbătut de la aripile lui Icar la avionul lui Tupolev. Toate au existat inițial în minți înflăcărâte de vis, înfrugurate de căutări. Curînd vom privi emoționați alunecarea satelitul artificial printre stele. Savanții vor umple caiete întregi cu observații. Poeții vor găsi imagini grandioase care vor adăuga o strălucire nouă strălucirii metalice a primului satelil al Pămîntului.

Privind satelitul artificial — contribuție pămînteană la îmbogățirea constelațiilor din univers — am vrea să avem lîngă noi pe toți cei care — începînd cu temerarul zburător cu aripi de ceață și pînă la cel ce s-a înălțat cu mîntea printre lucruri — n-au apucat să-și vadă visul cu ochii. Dintre toți, trei bărbați ni se par a fi vrednici să stea alături de noi în ceasuri pline de emoție, urmîrînd din cupola larg deschisă, mersul satelitul artificial al Pămîntului.

Primul va trebui să fie fără îndoială Galileu, al cărui „și totuși se mișcă” stă ca punct de început tuturor emoțiilor pe care le vom avea curînd privind mișcarea noii stele în jurul Pămîntului. Cine ar avea mai mult drept decît el să nu se mai sture privind cum folosesc oamenii legile mișcării... Al doilea om care va trebui să stea alături de noi, urmîrînd cu ochii strălucînd de o stranie lumină interioară noul luceafăr, va trebui să fie fără îndoială Eminescu. Cine mai mult decît el care a aprins în noi dorul de lucruri, care a făcut din stele ființe vii, apropiate sufletelor noastre, e mai îndreptățit să soarbă cu toți porii măreția clipei în care oamenii au fărîit ei înșiși o stea... Cel de-al treilea om care va trebui să stea alături de noi sub bolta albastră îmbogățită cu o stea, va trebui să fie, fără îndoială, Lenin. Cine mai mult decît Vladimir Ilici, cel care ne-a învățat să visăm cu ochii deschși visuri realizabile, cel care a deschis larg ferestra spre univers, dînd aripi gîndului, cine mai mult decît el e demn să ne fie cum alături...

Sute și sute de ani, oamenii au încercat să recepționeze semnalele misterioase ale stelelor. Satelitul artificial pe care îl vor lansa savanții sovietici va îmbina poezia cea mai grandioasă cu știința cea mai pură și mai precisă. De la zeci și zeci de kilometri depărtare de Pămînt, de pe globul argintiu care nu depășește dimensiunile unei din acele mingi mari cu care acum se joacă copiii pe plajă — vor sosi automai informații exacte care vor fi înregistrate în zeci de laboratoare — așa cum sînt înregistrate pe cardiogramă bățiile inimii omenești. A doua zi după lansarea satelitul artificial, multe presumpțiuni vor deveni certitudini. Savanții sovietici au și anunțat că datele adunate de ei vor usura munca celor ce se ocupă cu prevederea vremii, a aviatorilor călători în oceanul aerian, a doctorilor care studiază efectul razelor cosmice asupra oamenilor, a radiofoniștilor care lansează neobșniți mesaje în eter...

Pregătîndu-se și ei să lanseze un satelil artificial, savanții americani se gîndesc cu groază la destinația pe care o pregătesc muncii lor militare de pe poligoanele cărora va fi lansat satelitul. Ei, generali americani, nu vād în satelitul artificial decît o armă, cu mare putere de acțiune, cu posibilități uriașe de deplasare. Stelele au fost din totdeauna simbolul păcii și iată, amestecîndu-se în treburile universului, militariștii vor să strice rînduieții, făcînd din primul lor satelil artificial un instrument al războiului. Dar steaua războiului nu mai este în zilele noastre punct de reper pentru oameni. A fost cel drept o vreme cînd ei își căutau zodia în stele. A venit însă timpul în care oamenii încep ei să hotărască zodia stelelor.

Radu Țulescu

datele prezentate asupra evoluției endemiei tuberculozei în țara noastră, cu privire la importanta scădere a mortalității, la creșterea cantitativă și calitativă a armamentului antituberculos, ca și datele asupra dezvoltării chirurgiei torace.

Din convorbiri avute cu colegii sovietici ne-am dat seama că erau înformați în mod extrem de favorabil și elogios asupra realizărilor noastre, de către savanții sovietici care ne-au vizitat, fie cu ocazia congresului nostru de tuberculoză din 1955, fie cu alte prilejuri. Primirea noastră de prietenescă și călduroasă cu care ne-au întîmpinat, ca pe niște vechi prieteni, ne-a confirmat și mai mult

sinceritatea și trîncina legăturilor care s-au stabilit între noi — legăturilor țării de democrație populară, după terminarea congresului — ceea ce a fost invitați să ia parte la o ședință a Academiei de Medicină a U.R.S.S. în care s-a expus și discutat planul general de cercetări pe viitorii 15 ani, plan propus de Institutul de tuberculoză al Academiei. Cu această ocazie s-au discutat cu delegații invitați modalitățile de încadrare a muncii lor într-un plan unitar și posibilitățile de a stringe cit mai mult legăturile de colaborare, prin intensificarea schimburilor de experiență și a informației reciproce.

Ftiziologia sovietică

Acad. prof. Marius Nasta

directorul Institutului de Ftiziologie

realizări ale regimului sovietic în domeniul luptei antituberculoze. În același timp ele au făcut o expunere obiectivă, critică a lipsurilor care mai persistă, indicînd măsurile ce se cer adoptate pentru înlăturarea lor.

În ultimii ani, armamentul anti-tuberculos a sporit conștinu în U.R.S.S. Astăzi, cercetarea științifică în domeniul tuberculozei; se practică în 16 institute speciale, în afară de aceea care se desfășoară în diverse institutii de alte specialități, în clinici medicale și în menumăratele spitale și sanatorii. Pentru tratamentul tuberculozilor există 100.000 de paturi, acțiunea profilactică e condusă de 5.000 de dispensare, numărul ftiziologilor e de 17.000, în fiecare an un număr de 7.500 de medici urmează cursurile de specializare.

Numai în anul 1956 s-au făcut 8.300.000 de vaccînări B.C.G., totalul celor vaccinați în ultimii zece ani ridicîndu-se la peste 32 milioane; în același an s-au făcut microradiografi unui număr de 49 de milioane persoane. La sfîrșitul anului 1955, mortalitatea tuberculoasă la orașe era de 3,2 ori mai mică decît în 1949. Cea mai mare scădere s-a înregistrat la copii, care mai redusă la cei de peste 50 de ani. Scăderea a fost impresionantă mai ales pentru formele acute: 73,2 la suta pentru tuberculoza miliară, 66,3 la suta pentru meningite. Numărul bolnavilor și al noilor îmbolnăviți a scăzut cu 41,4 la suta pentru tuberculoza pulmonară și cu 32,5 la suta pentru cea osteoarticulară. Numărul bolnavilor depistați, cu forme înaintate de boală, a fost în același an de 4-5 ori mai mic decît în 1949.

Bine înțeles, aceste cifre medii nu sînt valabile pentru toată Uniunea Sovietică. În unele republici și în anumite centre ele sînt chiar mult mai favorabile; în altele însă, și mai ales în mediul rural, ele sînt mai puțin bune. În general, marea problemă ce rămîne de rezolvat este, pe lîngă rămînera în urmă a unora dintre republici, situația din mediul rural, în

Delegatia noastră a participat activ la lucrările congresului. Din partea noastră au fost prezentate 7 comunicări, din care patru în ședințele plenare și trei în ședințele pe secții. Ele au fost ascultate cu interes fiind apreciate în mod favorabil atât de către participanții sovietici cit și de cei străini. Au impresionat în special

ORZON

Din nou despre modernism

În ultimul timp se discută și se scrie mult despre încercările întreprinse de unele curenturi literare de a demonstra că realismul a devenit anacronic, în timp ce modernismul ar constitui singura modalitate de expresie a artistului contemporan. În legătură cu aceasta, prezintă interes articolele apărute în presa literară sovietică și care dezbate problema modernismului, a raportului dintre metoda realismului socialist și modernism. Amintim în primul rând studiul lui Vladimir Ognev, „Realism și spirii noi”. Autorul analizează cu atenție argumentele invocate în apărarea modernismului de către unii critici și teoreticieni iugoslavi și cehoslovaci. Intemându-se pe creația lui Gide, Proust, Faulkner, protagoniștii iugoslavi ai modernismului afirmă că metoda lui Belinski și Dobroliubov ar fi îmbătrânită.

Preținzând că tendința literaturii contemporane este evaziunea din realitate, acești critici pledează în favoarea abstracționismului și a altor tendințe anti-realiste. Ei socot, în același timp, posibilă „perfectarea realismului” prin îmbinarea experienței școlii clasice a realismului cu experiența școlii literare contemporane — impresioniste, supra-realiste, neo-realiste etc. E o chemare — remarcă Ognev — înspre lărgirea limitelor realismului cu elemente ale practicii moderniste, ceea ce ar duce la ștergerea granițelor dintre realism și modernism.

În continuare Ognev combate părerea poetului ceh Kundera care susține necesitatea de a se lăsa de la modernism doar procedeele artistice. Pe această cale, socotește Kundera, realismul s-ar îmbogăți. Combatând această afirmație, Ognev scrie: „Trebuie dovedit că realismul nu a cunoscut mai înainte astfel de procedee; doar a te îmbogăți înseamnă a doborâți ceea ce nu ai avut până acum. Referindu-se la procedeele monologului interior, Kundera îl laudă pe Proust. De ce însă monologul interior e o curcigeră a lui Proust? Lev Tolstoi a folosit cu mare artă acest procedeu... Ognev ajunge la concluzia că modernismului i se atribuie de către unii căiții pe care nu le are, cucejiri care nu-i aparțin. Pe de altă parte, procedeele ca atare nu poate fi rupt de conținutul operelor, de ideea promovată în imagini, de poziția ideologică a artistului. El nu are existența de sine stătoare, nu și schimbă numai funcția, ci și structura în funcție de coordonata ideologică pe care a folosit-o. Sub acest aspect Dostoievski nu este mai apropiat decât Proust. Dostoievski e social până în măduva oaselor. Psihologismul operelor sale are temeiuri profunde realistice, cu rezonanțe prin esență sociale.

Paralel cu dezvoltarea curentelor anti-realiste de la începutul secolului XX, realismul a continuat și el să se dezvolte, să se îmbogățească. El are astăzi trăsături într-adevăr noi în raport cu realismul secolului XIX. Hemingway, Caldwell, Leonov sau Viktor Nekrasov nu mai pot fi azi explicați decât pe pozițiile interpretării dog-

matice a realismului clasic, după care scriitorii erau considerați realști numai dacă se putea determina cu precizie genealogia lor artistică tolstoiană, balzaciană etc. Realismul a evoluat printr-alte și înspre însușirea unei metafizice mai complexe în poezie, înspre o mai puternică subiectivitate și o formulă mai economică a materialului lexical în proză. Asemenea trăsături coincid însă și cu anumite însușiri formale, pur exterioare, ale modernismului. De aici lăuzii și confuzii periculoase. Adepții modernismului au afirmat că epoca realismului s-a încheiat, ei nu concep o altă formă a realismului deosebită de a secolului XIX. În concepția lor, modernismul a înlocuit realismul. În mod totuși nejustificat ei au atribuit modernismului merite în descoperirea unor noi forme artistice. A urmat dispariția oricăror graniți principale între utilizarea realității a unor procedee artistice originale și jocurile formale gratuite și anti-realiste ale modernismului contemporan. În disputa dintre realism și modernism — accentuiază criticul sovietic — nu e cîștig de puțin vorba de o înfruntare scolastică de termeni. La adăpostul liberului arbitru putem desigur denumi realismul modernism. În realitate termenii s-au constituit istoric și ei definesc concepții bine determinate. Nu e vorba de o opoziție formală între termeni, ci de opoziția antagonică a două concepții artistice, a două metode de creație. Dacă pentru unii apărători ai modernismului faptul acesta nu apare desul de clar, dacă în mod greșit ei atribuie modernismului trăsături care în fond aparțin realismului, cei mai mulți dintre protagoniștii modernismului își proclamă direct aversiunea față de realism și alagamentul lor față de abstracționism și iraționalism. Cu aceștia din urmă discutăm, se înțelege, mai ușor, pentru că pozițiile sunt delimitate cu precizie. Încercările de a apropia realismul de modernism, de a șterge liniile de demarcație între ele, de a considera realismul un fenomen epuizat iar modernismul drept moștenitor legitim al realismului, unica formulă artistică posibilă în epoca noastră, nu sint mai puțin condamnabile. Aceasta este o formă mai subtilă de negare nu numai a realismului socialist, dar și a realismului în genere.

În continuare articolul se ocupă de problema tradiției inovative. Referindu-se la Gorki, autorul subliniază caracterul creator, dialectic al tradiției. Tradiția rămâne vie numai în măsura în care se dezvoltă. Privită ca o categorie statică, tradiția se transformă în dogmă. În canon morț. Sub acest aspect, Ognev se ridică împotriva epigonismului, care se manifestă în muzică, în pictură și în poezie. Copierea seacă a formelor exterioare ale realismului secolului XIX a lipsit de sens.

În aceeași ordine de idei semnalăm articolul criticului literar T. Trifonova, intitulat „Vremea luptei nu a trecut încă”. Autora începe prin evocarea unor fapte interesante din istoria primului deceniu al literaturii sovietice, când în spatele nevolnăvitorilor lupte literare între formalism și realism se ascundeau în fond ascuțite înfruntări politico-ideologice. De la început, cei mai reprezentativi literați sovietici au negat apolitismul, încercările de izolare a fenomenului artistic de viața socială, de evenimentele epocii noastre față de furtunoase. Marii scriitori nu au ignorat niciodată marile probleme ale epocii lor. Nici Pușkin, nici Mickiewicz, nici Blok și nici Tuwain nu au fost apolitici. În a-

ceastă lumină, — arată T. Trifonova, — apare cu atât mai regretabil faptul că unii scriitori polonezi au insistat în direcția apolitizării Uniunii lor de creație. „Lucrul cel mai însemnat în discuția despre teoriile organizațiilor scriitoricești, despre modernism, — scrie autoarea articolului — este problema legăturii artei cu viața. E indoielnic că greșelile grave ale trecutului, că urmările culturale personalității, poezia realității, pot fi luate ca ajutor modernismului și al grupurilor literare nelegate între ele prin țeluri comune”. T. Trifonova consideră că modernismul se află nu numai la antipodul realismului socialist, dar la antipodul realismului în genere. Din acest punct de vedere, scrie Tamara Trifonova, intenția mai de mult exprimată a poezilor de la revista românească „Steaua” de a folosi metodele modernismului rămânind cu toate acestea în cadrul realismului socialist, — intenție la care se referă Mihai Dragomir în articolul publicat în „Inostrannaia literatura”, mi se pare discutabilă. „Fără să analizăm în mod concret activitatea poezilor de la „Steaua”, continuă T. Trifonova, trebuie totuși să observăm că la baza esteticii realismului socialist și a esteticii modernismului se află puncte de vedere ireconciliabile, atât în ceea ce privește scopul, sarcinile și esența artei”.

Articolele apărute în presa sovietică sint semnificative atât pentru atmosfera literară sovietică actuală, cât și pentru poziția de apărare consecventă a principiilor fundamentale ale metodei realismului socialist pe care stau ferm creației sovietice.

Al. Simion

Topîrceanu în limba rusă

În ultimul său număr, pe mai, revista sovietică „Inostrannaia literatura” prezintă cititorilor la rubrica „Moștenirea literară” pe unul din cei mai interesanți reprezentanți ai liricii românești dintre cele două războaie mondiale, pe poetul George Topîrceanu. Alături de succinta prezentare a vieții și creației lui Topîrceanu, solicitată de revista criticului literar Mihai Gafta, sint publicate patru din cele mai reprezentative poezii pentru opera poetului: „Noapte de mai”, „Accelerat”, „Vin fișancile la crîng”, „Balada munților”, cuprinse în ciclul „Balade vesele și triste”. Demnă de remarcă este și ilustrația semnată de graficianul E. Burgunker la poezia „Noapte de mai”, ca și reușitele vignete realizate în tonul versurilor pe care le însoțesc.

Citeva cuvinte și despre traducerea rusească a versurilor acestui poet de o factură deosebită. Poeziile, a căror traducere, bănuim, — redacția nu specifică acest lucru — aparține unor autori diferiți, izbușesc, deși sărăcine, recunoștință, a fost dificilă, să păstreze exact, în forma originală, a versurilor, lucru care se observă mai cu seamă la părțile descriptive ale naturii. Deosebit de reușită apare traducerea poeziei „Vin fișancile la crîng”, care păstrează ritmul melancolic, săltaș, dinamic al originalului, reușind să redea farmecul și prospețimea versului topîrceanian.

Al. B.

Pe unde scurte

Schiță de Aleksandr Rekemciuk

Cheia se răsuca în broască încet, ca un soarece în gură. Lena nu-i întâmplătoare ca de obicei la ușă; apartamentul era cufundat într-o tăcere apăsătoare. Savateev își scutura părăria, dezbrăcându-se de blana, își șterse promoroaca de pe sprincene și, oftînd adînc, intră în cameră.

De lângă fereastră, cu minile în solduri, Lena îl măsură cu privirea din cap până-n picioare. Ce-o fi avînd de măsurat, cînd din cap și pină-n picioare el, Savateev, n-are decît un metru și cincizeci și cinci, umoril îi sint retezați ca din topor, iar picioarele înfundate în pîslari i se frîmîntă neindeminatic pe loc?

Mai adăstă puțin, continuînd să-și schimbe greutatea de pe un picior pe celălalt, apoi se lăsă pe canapea dus pe gânduri. Cu mina tremurîndă răsuca butonul aparatului de radio. Ochiul magic se aprinse, colorîndu-se într-un verde proaspăt, primăvăresc.

„Ora exactă. La al treilea semnal va fi ora nouăsprezece, ora Moscovei. — Multumesc! Și tu! Și spectacolul care are la șase jumătate...”

Savateev schimbă grăbit postul. Ochiul magic clipi și în cameră se revizoră valorile unei melodii. Cineva cieta la xilofon; tim-tir-lir-lim. Parc-ar răpîi o ploaie de vară peste niște băltoace.

Mai suci o dată butonul și indicatorul

Desen de Angi Petrescu-Tipărescu

— Ei, ce zici, mergem? întrebă prietenos Savateev.

— Unde?

— Păi, parcă ne hotărîsem să mergem la cinema — se miră Savateev, ridicînd spre nevastă-sa ochii timizi, de un albastru spălăcit.

— La cinema?

— Lena tresări, smulse din buzunar niște hîrtioare, probabil bilete, și le rupse o dată, de două ori, în bucăți.

— Spectacolul are la șase și jumătate — fiecare cuvînt suna ca o plesnitură de bici, ca o palmă — și zise și șapte fără zece!

— Ei, dă-i încoale de film, zise cu un glas împăciitor Savateev. Trebuie să fie slab. Se fac din ce în ce mai multe filme proaste...

Lena izbucni:

— Da, ne-am înțeles că mergem! Ai spus că mergi și am stat un ceas la coadă, la bilete! Am așteptat...

Începu să plîngă.

Pîslarii se frîmîntară în loc cu un aer și mai vinovat. Fața lui Savateev se adîmbri de o mișnire sinceră.

— Înțelegi, Lenka — spuse el grav — stăm prost cu planul. Pe platforma a trei, la Zhibi...

— Există mîștrii de schimb! Ce, n-ai încredere? — îl ironiză Lena. Sau poate că hotărîrea cu privire la ziua de lucru nu te privește și pe tine...

— Cum nu, mai privește... și Savateev făcu un gest neputincios cu minile.

— Nu mai pot! A cita oară se întimplă...

Lena străbătui grăbită camera și ieși trîntind ușa. Savateev ascultă atent: unde s-o fi dus? Pleacă de-acasă? Nu, se pare că a intrat în bucătărie. Oricum, tot nu-i bine.

se mută pe unde scurte. Se auzi un scriștîit, o șuierătură subțire, apoi deodată:

— Aloșka, Aloșka, dragul meu! Mă auzi? Acuși o să vorbească Vovka al nostru... — Apoi o șuierătură — Vovka spune „tata”, „tata”...

Dar invizibilul Vovka, din nu se știe ce pricină nu vrea să zică „tata”. Se mulțumește cu un sunet nedefinit, asemănător celui de contrabas, apoi ride subțire, ca și cum l-ar gîdila cineva.

— Aloșka, ai auzit? — răsună din nou clar vocea emoționată de femeie. — Aloșka, cum te simți? La voi e frig? Ne e tare dor de tine, dar nu-i nimic: curînd o să ne vedem iar. Salutări pe tovarăși... Aloșka, te iubim mult de tot!... Da, te iubim!

În vocea necunoscută care declara, în auzul lui întregi, că-și jubetește soțul, era atîta putere de convingere, încît Savateev își simți inima cuprinsă de căldură.

Aruncînd o privire prin cameră o zări pe Lena. Stătea în colț, la birou și scria ceva, răsfîind o carte. Lena e în ultimul an la politehnică. Și-a astupat o ureche cu mina: se vede că radioul o împiedică să se concentreze.

Savateev micșoră intensitatea sunetului. Vocele pe care le ascultase comunicau prin mijlocul radiotelefonului. De acest mijloc modern de comunicație se servese cei care se află în regiunile îndepărtate ale țării. La ore dinainte fixate, pe o anumită lungime de undă, el intră în legătură cu restul țării. Oamenii raportează despre munca lor, primesc noi sarcini, vorbesc cu rudele și prietenii.

Savateev își imagină o lumină lălicînd palid în mijlocul unor păduri întu-

Cronica filmului

Incotro?

Incotro? Este vorba de un film realizat de studiuile sovietice, dezbate una dintre cele mai de seamă probleme sociale și anume problema familiei, iar so-

lăția nu este împusă de o rigidă conștiință ordonatoare, ci de mersul firesc al lucrurilor.

Ce drepturi mai au părinții asupra copiilor, pe care, la o cotitură a vieții, i-au abandonat; ce drepturi au asupra acestora din urmă, oamenii care, îndrăgindu-i liber, le-au dedicat întreaga lor viață; ce drepturi au, înșiși acești copii părăsiți, atunci cînd viața îi pune în situația de a alege între părinții lor adevărați și aceia care, de bună voie, și-au luat asupra lor sarcina de a-i susține, de a-i educa și de a-i ocroti?

Acestea sint întrebările cuprinse în tema filmului „Incotro?” iar răspunsurile sint acelea care constituie întîmplările, faptele, într-un cuvînt înșăși intriga dramei, pe care — pentru a nu împieta asupra curiozității spectatorilor — o vom schița doar în linii largi.

Judecătorul Koccan este aproape personajul central al întîmplării. El este astăzi soțul Natașei, care a fost cîndva, în urmă cu patrușprezece ani, căsătorită cu un anume Mirski, om ușuratic, deși nu lipsit de unele mari însușiri. Sub raportul concluziei ce se degajă din acest film el este personajul negativ. Scenaristul Nikolai Taube a avut fereita inspirație de a-l plămîni în chip firesc și nu după pre-concepte formule de laborator moral.

Mirski este — ca să spun astfel — tatăl de singe al Svetlanei, pe care a părăsit-o pentru că l-au ispitit prea mult plăcerile trecătoare ale vieții. Koccan devine — prin căsătoria cu Natașa — părintele adoptiv al fetiței, care, deabia la vîrstă adolescenței, îl va cunoaște, printr-un capriciu al întîmplării, pe adevăratul ei tată, de care o va lega o firească și adîncă simpatie.

Dar tocmai acesta este nodul, punctul culminant al acestei răscolitoare drame omenești. Mirski reapare, după atîta amar de vreme, mistuit de dor și de părere de rău, și luptă amarnic cu Natașa, cu omul ales care e Koccan, cu opinia publică, vădit împotriva sa, cu sine însuși, și ca recucerescă sufletul Svetlanei. Are, în această uriașă bătaie, foarte multe elemente de partea sa. Om de talent și de inițiativă, el dobîndește un loc important în societate; este regiștor și în această calitate devine conducător artistic al școlii de balet în care Svetlana este elevă și exercită asupra acesteia un mare miraj: lumi-

nile orbitoare ale rampei, șoapta răgăduitoare a celei magice ispite care este gloria și chiar ceea ce oamenii numesc ciudatul glas al singelui. Dar în această luptă Mirski are doi vrămași, deopotrivă de redutabili: propria sa faptă săvîrșită în urmă cu doisprezece ani, adică ușurătatea sa, și judecătorul Koccan, omul nobil care nu zadarnic a crescut-o, a îndrumat-o, care nu zadarnic a iubit-o pe Svetlana. Iar ea nu poate să nu-l răsplătească astăzi cu dragostea și recunoștința ei.

Scenariul, în afară de faptul că a făcut uz de un număr cam mare de coincidențe plămănuite ale unui veritabil „deus ex machina” este ireproșabil. Întîmplarea ar fi naufragiat pe neașteptate ape ale melodramei, dacă momentele esențiale ale conflictului n-ar fi constituit în cea pondere interioară, care dăruiește deznădămintul o înfățișare firească.

Regia lui Viktor Jilin a intervenit activ, compensînd, prin cumpănire și dozare, unele lipsuri ale scenariului. O regie unitară, clară, luminoasă, care a știut să conducă cu îndemnare jocul actorilor, spre ceea ce este curiozitatea și interesul spectatorilor.

Ivan Dimitriev a excelat, în rolul întregului judecător Koccan, prin sobrietate și măsură. Fără o sensibilizare desăfurare de forțe, el a dăruit o foarte mare vigoare personajului întrucîmp. Jocul său, sub semnul vădit al economiei de mișcări, s-a distins printr-o contaminantă putere de convingere, învălînd conștiința spectatorului.

Vsevolod Aksenov l-a redat admirabil pe Mirski așa cum desigur îl va fi conceput autorul scenariului pe acest orou, care, deși nu urmează un drum liniar în viață, izbușete totuși — prin ceea ce este natural și uman în el — să smulgă, în clipa inevitabilei sale înfrîngerii — simpatia spectatorului. Căci Mirski nu suportă o condamnare a societății, ci mai mult o osîndă interioară care este fața cealaltă a propriului său păcat, a propriei sale rătăcirii.

Viktoria Radnuskaja a jucat cu brio, cu strălucire în rolul de anvergură al Svetlanei, adoleșcenta pe care — viața o silește să ateață alft de dureros între doi oameni, aproape deopotrivă de dragi. Frîmîntată, tulburată, răscolită, ea se zbate dramatic între două porniri; ezită, apoi pare a se hotărî între două simțăminte foarte puternice, este înții învinsă și apoi victorioasă. Viktoria Radnuskaja a susținut și a dat viață unui rol plin de dificultăți.

Imaginea, muzica lui Dimitri Klebanov și îndeosebi baletul constituie o prețioasă contribuție la succesul filmului „Incotro?”.

Oscar Lemnaru

Mesajul realist al lui Dostoievski

preciza atitudinea artistului față de realitate, el definea rolul artei în termeni ce se apropie foarte mult de concepțiile noastre de astăzi. Iată propriile lui cuvinte, exprimînd o atitudine cît se poate de limpede și instructivă: „Cu cît un artist e mai puternic — spunea el — cu cît își va exprima gîndirea și punctul său de vedere asupra fenomenului social într-o formă mai exactă și profundă, cu atît va contribui mai mult la dezvoltarea conștiinței sociale. Firește, lucrul cel mai important din toate acestea, este felul cum artistul va reuși să privească realitatea și cum va ști să-l precizeze punctul său de vedere propriu: adică dacă e uman, dacă e clarvăzător și, în fine, dacă e un cetățean”. În asta constă scopul și misiunea artei, și numai așa se precizează limpede rolul artei în dezvoltarea socială”.

În articolele din „Jurnalul unui scriitor”, ca și în bogata lui corespondență, Dostoievski făcea cu orice prilej o profesiune de credință personală, înțind să precizeze și să definească în termeni cît mai preciși viziunea artistică ce a stat la baza elaborării romanelor sale. Evident, în considerațiile lui despre artă și despre misiunea artistului intră foarte multe elemente contradictorii, ele sint străbătute de concepții mistice, idealiste și reacționare, ce impun rezerva sau reacția cititorului, dar toate acestea cad în sarcina ideologului Dostoievski care, după cum am spus, este deșălit de vreme, nu a artistului Dostoievski, care cîștigă în considerație pe măsură ce trece timpul.

Creatorul lui Raskolnikov a exercitat o influență uriașă asupra generațiilor de intelectuali și artiști din primele decenii ale veacului nostru. Această influență a avut însă un rol negativ, ca pornea de la elementele sumbre, patologice din opera dostoievskiană, ducînd la un fel de legitimize a curentelor decadente și anti-realiste și la tot felul de aventuri spirituale și psihologice ce se situau sub semnul creației marelui scriitor, dar pe care autorul „Posedărilor” ar fi fost cel dintîi care le-a fi condamnat. Adevărul este că dacă titanul rus a răvășit conștiința modernă așa cum n-a făcut-o nimeni altul înainte și după el, aceasta nu se datorează vreunei maladii fiziologice „ca izvor al neliniștii”, cum susțineau unii din admiratorii săi (A. Gide) și cu atît mai puțin vreunei intenții de a răsturna sănătoasa orînduire rațională a lumii. Dimpotrivă, creatorul atitor personajelor literare ce populează romanele sale, și care frizează într-adevăr patologicul, avea o concepție foarte realistă despre artă și o viziune foarte lucidă asupra vieții. Caracterul patologic al personajelor lui nu rezultă dintr-o insuficiență vitală a scriitorului, ci este expresia unei condamnări a societății în care a trăit.

Studiile și cercetările consacrate în ultimul timp lui Dostoievski au, deci, rolul de a scoate în evidență adevărul conținut al operii marelui scriitor și de a defini mesajul realist pe care el l-a lăsat posterității. După o lungă perioadă în cursul căreia Dostoievski a fost invocat și revendicat de promovatorii obscurantismului și iraționalismului ce-au dominat cultura europeană occidentală în prima jumătate a secolului XX, și o mai domînd încă într-o mare măsură și astăzi, s-a trecut acum la o analiză științifică a operii dostoievskiene, revîndu-se caracterul realist și umanist al acestei opere, precum și uriașea personalitate a creatorului ei.

Scritorul mergea pe această linie și mai departe. După ce

mul despre existență n-a fost întotdeauna egală cu structura morala și sufletescă a eroilor săi. El n-a fost un „profa” al tragismului sufletului rusesc, ci mai curînd un denunțator al condițiilor în care se zbătea acest suflet. Gorki, care s-a declarat totdeauna un adversar fățiș al laturii negative, reacționare din opera lui Dostoievski, recunoștea totuși latura ei pozitivă: „În general — spunea Gorki — cel ce cîștește căștile lui Dostoievski poate corecta ideile eroilor săi care, grație acestor fapte, cîștigă considerabil în frumusețe, profunzime și omenie”.

În Dostoievski s-au înfruntat todeauna două atitudini: a scriitorului și a ideologului. După trei sferturi de veac de la moartea sa constatăm că valoarea scriitorului, opera lui, cîștigă tot mai mult în „frumusețe, profunzime și omenie” în timp ce „ideologul” Dostoievski, legat de împrejurări și condiții sociale și politice depășite de istorie, și-a pierdut prestigiul pe care-l avusese la un moment dat. Ascendentul scriitorului asupra ideologului se datorește, pe de o parte, umanismului ce caracterizează opera sa, iar pe de altă parte realismului ei viguros — două însușiri fundamentale ce urmează încă a fi scoase la lumină, deoarece constituie adevărata încredere a creației dostoievskiene. Umanismul și realismul operelor lui derivă, de fapt, din însăși poziția artistică și viziunea sa asupra lumii, poziție și viziune ce exprină, în ultima instanță, singura ideologie valabilă a scriitorului. Cîteva exemple în această privință vor fi, desigur, concludente.

Prin experiența lui de viață alft de patetică și singulară — condamnat la moarte, „grăbit” în ultima clipă pentru a fi surghinuit pe timp de zece ani în Siberia — Dostoievski s-a apropiat de oameni, a studiat sufletul omeneșc pe viu, ajungînd la descoperirea unui om real, autentic, nu a unui imaginînd sau ipotetic. În ziua cînd părăsea închisoarea din Petrograd pentru a apuca drumul Siberiei, Dostoievski îi scria fratelui său: „Frate, nu sint nici trist, nici deznădăduit. În jurul meu vor fi mereu fireme omenești și a fi om printre aceste ființe, a rămîne așa mereu, oricîte nenorociri s-ar întîmpla, a nu te prăbuși, a nu te lăsa zdrobit, lăta ce înseamnă viața, iată care e scopul ei”. Iar peste cîțiva ani îi scria din inima Siberiei unde trăia laolaltă cu deportații de toate categoriile: „Cite povestiri despre aventurieri și hoți de tot felul am cunoscut aici! Aș putea să scriu volume întregi! Nu mi-am pierdut timpul în zadar; dacă n-am putut să studiez Rusia, cunosc în schimb ca nimeni altul poporul rus...”

Îmense experiențe cîștigă de Dostoievski în cursul existenței lui zbucumate l-a ajutat să-și creeze întreaga operă pornind numai de la fapte reale, imprimîndu-i deci un puternic caracter realist. Scriitorul declara adesea că chiar și cele mai greu de crezut întîmplări din romanele lui se bazează pe fapte petrecute aioda și cunoscute de el. În această privință, Dostoievski mergea pînă la un fel de fanatism al realității. Prin 1870, în epoca-marilor lui creații, spunea: „Nu caută să plămînuiești nici acțiuni, nici intrigă (în literatură). Lăuți ceea ce vă oferă viața însăși. Viața e infinit mai bogată decît plămînuirile noastre. Nici o imaginație n-ar putea să nască ceea ce se neferă viața cea mai obișnuită, cea mai umilă, Respectați viața!”

Scritorul mergea pe această linie și mai departe. După ce

Scritorul mergea pe această linie și mai departe. După ce

Scritorul mergea pe această linie și mai departe. După ce

Scritorul mergea pe această linie și mai departe. După ce

Scritorul mergea pe această linie și mai departe. După ce

Vânătoare de lupi

Pe cînd străbăteau cîmpurile către ferma de cămile, ca să stau de vorbă cu vînătorii de jivine ale stepeilor, s-a înouat deodată. Au coborît umbrele în stepă, ca o inserare timpurie. Apoi a început să picure. Era o ploaie mărunț, deasă, pe care țărani noștri o numesc mocănească.

M-am bucurat ca o plantă. Plouă! Voi vedea deci pămîntul acesta, care de atîtea zile stă înfășurat în haina cenușie a uscăciunii, renăscut, vesel, cu vegetația spălată, proaspătă ca un obraz de fată dimineața.

Plouă! Vestesc eu cu multumirea țăranelor noastre care abia așteaptă să-și răstoarne norii gălăfite. Dar cei care mă însoțesc și cărora le arăt picurii ce bat în parbriz, nu par de fel să împărtășească bucuria mea. Și mi se pare curios, pentru că e o luptă grea și obstinată cu natura ca s-o corectez, cum fac aici colhoznicii: 12 irigații pe un cînd și secetă și 8 cînd cade ploaie. Dacă n-ar face astfel, n-ar putea scoate 50 și mai bine de mii de kg steațe de zahăr la hectar.

Imi dau seama însă imediat de unde vine la dinși această lipsă de entuziasm: după cîteva minute de mers, lăsăm ploaia în urmă. Coborim. N-a fost decât un nor, și acela zgribit, care și-a scuturat sarica fumurie.

Dacă ar fi căzut cu adevărat ploaie, zimbete Nisambae, locitorul de președinte al colhozului Stalin, am fi zis că așa făcîț farmece. Mi-e dor de ploaie, nu pentru că e cald, ci pentru că aș vrea să văd cum soarbe apa țărna însetată.

Și totuși, în această sărăcie de umezeală întîlnim flori splendide. Mămunchiuri luminoase cu petalele ca cerul. Rămîn mirat de frumusețea acestor ce par aici alții de nepotrivite. Stau înghesuite, strînse, ca și cînd ar vrea să se apere de atingerea cu iarba. Sint delicate și strălucitoare și au potîrl mare; dar planta abia se înalță de un lat de palmă.

Cobor și cercetez gingașe florile de stepă. Rămîn uimit: este o adevărată organizare colectivă pentru a se apăra împotriva vîntului și a zgîrceniei cu care cere își trimite apele. Așa cum sint înmănușiate, puțină apă se scurge la rădăcinile lor fără să se irosească. Frunzele sint aspre și îmbrăcate cu un fel de blăniță subțire care oprește evaporarea granicată a picăturilor de ploaie. Rădăcina e lungă, mai lungă decît înălțimea plantei, tubulară. S-au grăbit să apară acum cîț mai stăruie în pămînt umezeala datorită zăpezii... Florile au învățat să lupte în comun, ca și oamenii, datorită asprimii naturii pe care o simțeam deopotrivă.

Am ajuns la ferma de cămile. În țărcuri stau ciudatele animale cu două cozoase. Puii sint caraghioși și blînzi și gem neliniștiți.

Imankul Maulimov, pistorul, are 60 de ani. Se scuza că ne primește în casă fără plăpumi și perne, pe care ar trebui să luăm loc. Toate lucrurile au fost mutate și cînd vor pleca și cămilele către alt imas, ne explică dînsul.

Stăm totuși turcește pe singura plăpumă rămasă și bem cînușă — lapte de cămilă. Are un gust deosebit, dar plăcut.

Maulimov e mare meșter la vînațoarea de vulpi pe care le urmărește țărani pînă le obosește. Adevesele le țale în copitele calilor. Dar bătrînul nu se dă în lături nici din fața lupilor. E o vînațoare cu generis, cu ciomagul. Ne povestește cum în iarna lui 49 a doborît cîțiva lupi cu ciomagul.

Pentru fiecare lup ucis, statul plătește 500 de ruble iar colhozul își mai dăruiește și un berbec pe deasupra.

Bătrînul a avut pe vremuri o acvilă pe care o dresase, dar l-a ucis-o fiară. Acum, pe la ei numai Aitgian mai are acvilă. Mi-o arată un deava, profilată pe cerul cu smocuri de nori ca vata.

Ochiul ager și experimentat al vînațorului scrutează întinderile. Nu se vede nimic decît netezele stepele cuprînsă de inserare. Pentru un ochi obișnuit, o moviță pămîntului e decît o mică ridicătură de pămînt. Nu o ia în seamă. Pentru un vînațor kazah însă, movița aceasta e un lup sau o vulpe. O recunoaște lesne.

Spre aceste ridicături de pămînt își îndreaptă el goana calului. Movița nu se mișcă decît atunci cînd vede că vînațorul vine drept spre ea. Într-o clipă își ia tălpășița. Goana fiarei e sălbatică și neîntreruptă. În stepă nu e rost să te odihnești: nu se află nici un cîin și nici o tuță unde să-ți pitești făptura. Doar depărtările te pot ascunde. Și negurile nopții.

Soarele a coborît, e adevărat, dar lumina lui mai stăruie pe cer și se hirjonește în stepă cu umbrele serice.

Jivina așteaptă astfel lipită de pămînt, ceasuri întregi, pîndind oile, pînă cade întinericul. Uneori reușește să se strecoare la pradă. Altele ori e jumulată de dulăi.

Dar cîte odată... Căzuse noaptea. Încă de la apusul soarelui, ochii fiarei sfredelau cu jînd loc de odihnă al oilor. Toată vremea a stat pitulată ca o moviță cu vîntul în față. N-o simțise nimeni. Era destul de departe de păsune dar pentru un lup cu picioare zvelte asta e nimic. Simțea mirosul lute al oilor și pe cel neplăcut al cîinilor.

Lumina de pe cer s-a stins de mult, apoi peste stepă a început să se trîscă întinericul greu, acoperînd întinderile. Linștea s-a făcut stăpîni. Cîinii s-au lungit la pămînt cu urechile treze.

Lupul a pornit tiptil. Părea ca o negură de munte. A alergat puțin, apoi iar s-a lungit la pămînt și a

zări și după un rotocol în aer coborî glont.

Aitgian porni într-acolo. Acvila zbura cînd la dreapta cînd la stînga, după săriturile pe care le făcea lupul îngrozit de atacul teribilei păsări. Se vedea cum zvicnește în toate părțile ca să scape de cumplitele ghiare ale acesteia. E singurul lucru pe care poate să-l facă lupul, să dejoace planul vrăjmasului. Pînă cînd? Cine rezistă mai mult iese învingător. Căci altfel fuga nu folosește, dimpotrivă, din fuga acvila își înfige mai bine ghiarele în spatele animalelor.

Cînd acvila se avîntă spre el, lupul se sălta în două labe și mușcă vîntul cu botul. Dinții clătînară de cîteva ori rinjiti. Goni țara. Nu mult. Dintr-o bătaie de aripă acvila îl ajunse. Lupul se întoarse dintr-odată, cu tot corpul, sărînd spre acvilă, dar colții lui nu izbutiră s-o atingă. Răsuța greu. Era la capătul puterilor. Pasărea se lăsa la pămînt. Seda cu aripile întinse, cu ciocul căscat, privindu-și victima. Lupul o

Familia Banu așteaptă oaspeți

Cîteva mii de kilometri despart orașul Kirov, centru industrial din inima URSS-ului de Poiana Sibiului, un sat pitoresc din sudul Transilvaniei. Distanța, oricît de mare ar fi ea, nu prezintă însă nici o însemnătate atunci cînd între cele două localități se întinde — pînă la o treime — prietenia. Cu trei ani în urmă, cînd factorul poștal i-a trimis scrisoarea ce purta pețea poștei din orașul Kirov, eleva Cornelia Banu nici nu bănuia cît de apropiată avea să devină această localitate.

Scrisoarea era expediată de Rita Vohenin, o elevă din Kirov, care, aflată din curiozitate, îi scrisese pețea poștei din orașul Kirov, eleva Cornelia Banu nici nu bănuia cît de apropiată avea să devină această localitate.

Scrisoarea era expediată de Rita Vohenin, o elevă din Kirov, care, aflată din curiozitate, îi scrisese pețea poștei din orașul Kirov, eleva Cornelia Banu nici nu bănuia cît de apropiată avea să devină această localitate.

Scrisoarea era expediată de Rita Vohenin, o elevă din Kirov, care, aflată din curiozitate, îi scrisese pețea poștei din orașul Kirov, eleva Cornelia Banu nici nu bănuia cît de apropiată avea să devină această localitate.

venit să întregască cu imagini relatările, prin care Rita era învințită la curent cu micile ori marile evenimente petrecute în viața școlărească din Poiana Sibiului.

De la o vreme, în scrisorile celor două eleve au început să apară tot mai des sub cîteva rânduri însoțitoare și semndurile prietenilor. La cerea Corneliței, tatăl său, învățătorul Nicolae Banu, a scris pentru Rita un scurt istoric al satului, povestind, totodată, schimbările petrecute în ultimii ani în viața țăranelor pămîntene.

Răspunsul la această scrisoare a venit nu din partea Ritei, ci a tatălui ei, Ioan Vohenin. De atunci, pînă la prietenia statornică de cele două școlărițe între Poiana Sibiului și orașul Kirov este strălucită de numeroase soii.

Invitatorul Banu împărtășește maestrului Vohenin preocupările sale în legătură cu educarea copiilor din sat, îi povestește întâmplările petrecute la școală. Ca unii bun prietenii răsună în talaiul Ritei despre grija cu care își îndrumă cei doi copii — pe Cornelia și pe fră-

tețul ei, ce vădese deosebite oportunități muzicale — pentru ai ajuta să devină muzicieni adevărați. La rîndul lor, mamele celor două eleve au devenit prietene apropiate. Primul loc în corespondența lor îl ocupă, cum e și firesc, copiii, îngrijirea și educația lor.

Legăturile atât de strînse stabilite, în ciuda depărtării, între familia maestrului sovietic și cea a învățătorului român, au făcut ca cele două familii să dorească foarte mult o cunoștință directă.

Invitațiile au sosit atât la Poiana cît și la Kirov. Și, în urma discuțiilor purtate în scris, s-a stabilit că maestrul Vohenin și familia sa să-și petreacă concediul de odihnă la Poiana Sibiului. Familia Banu a făcut toate pregătirile pentru primirea oaspeților sovietici. De altfel, citiza „prietenilor familiei Banu” — cum sint cunoscuți Voheninii în Poiana Sibiului — este așteptată cu aceeași nerăbdare și de numeroși alți locuitori ai comunei.

M. Cosmetatos

asteptat. S-a ridicat din nou și a ocolit un loc primejdios. Iar s-a culcat, ca să facă apoi un salt. Nu se aude nimic. Nu mai vede decît oie care dorm. Ochiul ager al lupului au scormonit toate umbrele. Nici o mișcare. A mai făcut cîteva pași, apoi un salt și gata. Colții de oțel s-au înfiș în ceafa primei oie, care n-a mai suflăt. A tirat-o apoi în goană, pe cît putea, pînă departe, unde după ce a mai ascultat o vreme către locul jafului, s-a oșpat sălbatic și grăbit.

A revenit după cîteva zile. Ii mergeuse ușor și vroia să mai încerce. Era spre dimineață. Zorii nu se iviser încă. Cîinii vegheau, parcă încercuți că li se furase o oie de sub nas. Ciobanii îi duseră pe urmele lupului și dulăii îl adulmecaser.

Cîinii ridicară boturile. Rămăseși tăcuți, dar atenți. Parcă simțiseră ceva. Aitgian aruncă saua pe spînera calului, își luă acvila pe umăr și porni spre zarea către care bătea vîntul. Era sigur că dulăii au simțit fiara și ea trebuia ucisă. Dacă ar fi pornit cîinii către ea, scăpa mistuită de depărtări.

Ochii lui Aitgian erau obișnuiți cu întinericul, dar începuseră să plîpîie și zorile.

Deodată, de undeva, vienea la fugă fiara. Aitgian goni o vreme după lup, apoi slobozi acvila.

Se lumina, dar fiara nu se mai vedea. Doar acvila cu ochii ei ageri o

Ochiul ager și experimentat al vînațorului scrutează întinderile stepei

Gazdele independențelor ținuturi ale Antarcticii

Treisprezece luni în deșertul de gheață

de M. Somov șeful expediției în Antarctica

Către sfîrșitul anului 1955, a pornit într-o lungă călătorie, spre țărmurile îndepărtate ale Antarcticii, motonava „Lena”. Ea purta pe bordul ei membrii expediției complexe a Academiei de Științe a URSS, care pleacă în Antarctica în vederea participării Uniunii Sovietice la Anul Geofizic Internațional.

Treisprezece luni a lucrat expediția în deșertul de gheață al continentului alb. Ne-am întors în țară cu un noian de impresii și amintiri.

„17 martie 1956. Această zi va rămîne neștearsă în amintirea noastră. Ultimul vas al expediției, motonava „Lena”, a părăsit țărmurile Antarcticii. Pe continentul de gheață au rămas 92 de oameni. Aici, lângă stîncile singurătate, au fost construite peste 20 de cladiri. Așa a luat naștere noul observator geofizic sovietic „Mirnii”.

Scurta toamnă de la polul sud a trecut repede. A venit vremea vînturilor puternice care deseori se transformă în uragan. Șlam că iarna cade multă zăpadă dar nu ne închipuim ce însemnă ninoșoara în Antarctica. În iunie, toate casele noastre, care se ridicau cu aproape cinci metri deasupra ghețurilor, erau îngropate în zăpezile, care deveneau așa de viroase încît abia o puteam înlătura cu lopata.

Din primele zile am început explorarea ținuturilor din apropierea stațiilor. Am cercetat țărmul la apus și răsărit de „Mirnii”, regiunea polului magnetic de sud și împrejurimile polului inaccesibilității relative. Colaboratorii științifici au efectuat cercetări geologice, glaciologice, magnetice, meteorologice ș.a.

În acest scop au fost folosite toate genurile de transport terestru, inclusiv săniile trase de cîini. Rolul principal l-a jucat însă aviația. Curajoșii piloți polari, sub conducerea eroului Uniunii Sovietice I. Cerovicin, n-au încetat zborurile nici chiar în perioada cea mai aspră a iernii. Aceste zboruri deasupra celui de al șaselea continent sint primele în istoria cercetărilor antarctice. În decurs de un an, avioanele și elicopterele sovietice au totalizat aproape 1.500 de ore de zbor, pe o distanță de 300.000 km. Cu ajutorul avioanelor a fost cercetat țărmul pe o distanță de peste 2.000 km, au fost efectuate fotografiile din avion pe o suprafață de 60.000 km pătrați și studiate ghețurile din Marea

Arctică.

La 15 octombrie 1956 a fost creată o nouă stație științifică. În așa numita oază Banger, un teren deșertos,

Cercetările efectuate în această stație au oferit științei primele informații despre clima regiunilor din interiorul Antarcticii. Chiar și la această distanță relativ mică de țărm, clima s-a dovedit neobișnuit de aspră. Temperatura medie în luna august, perioada cea mai rece din timpul iernii, atinge acolo minus 52 de grade. La 20 august s-au înregistrat aici minime de 66,8 grade. Dacă mai ținem seama de faptul că viteza medie a vîntului — care bate neîntrerupt aunge 9-12 metri pe secundă, e lesne de imaginat în ce condiții grele au fost nevoiți să lucreze colaboratorii stațiilor.

Combinat cu acidul carbonic, titanul da o carbură din care, prin adăugarea cobaltului metalic, se obțin aliaje cu o duritate apropiată de cea a diamantului. Din asemenea materiale se fabrică la o uzină din Moscova aliajele dure pentru instrumente de tăiere, care pot atinge în prelucrarea oțelului, de pildă, viteze de 50 de ori mai mari decît acelea obișnuite cu ajutorul vechiilor instrumente confecționate din oțeluri rapide.

În Statele Unite și în celelalte țări din Occident, în care titanul a început a fi folosit pe scară tot mai largă, el este socotit un metal de însemnătate militară-strategică și, doar din cînd în cînd, se pomenește de posibilitatea folosirii sale în scopuri pașnice. Presa americană a pus în circulație chiar și o poreclă: „war baby”, ca să ilustreze mai bine însușirea că titanul ar fi un produs al războiului.

Strădanile savanților și tehnicienilor sovietici de a pune bazele unei industrii a titanului se ogîndesc în numeroasele expozate prezentate în standul rezervat metalurgiei neferoase la Expoziția industrială mondială de la Moscova. Se găsește acolo felurite produse din titan, realizate de industria sovietică: de la cele mai subțiri șirne și benzi (grosimi sub 1 mm), pînă la masivele țagte cilindrice.

Industria sovietică a pornit în la cu totul alte consideranți și principii, atribuit titanului folosirea

Giganții erei atomice

Ne aflăm în primul an al unei noi ere, cînd energia nucleară va duce viața noastră pe culmi inimaginabile. Sub ochii noștri au devenit realitate visurile savanților care s-au ocupat în ultima jumătate de veac de probleme legate de nucleul atomic, de stăpînirea și folosirea uriașelor energii ce stau ascunse în microcosmosul lui.

Dacă data cînd a început era focului ne este ascunsă de negurile îndepărtate ale preistoriei, data intrării în era atomică — etapă nouă și glorioasă a istoriei civilizației — ne este bine cunoscută: ea este ziua de 27 iunie 1954, cînd a fost dată în funcțiune în Uniunea Sovietică prima centrală electrică din lume bazată pe folosirea energiei nucleare. Această centrală, de 5.000 kW putere, furnizează curent electric industriei și agriculturii din raioanele învecinate.

Desigur, 5.000 de kW înseamnă o putere mică față de aceea de sute de mii de kW a uriașelor centrale hidro-electrice. Nu trebuie însă să uităm că uriașă importanță a primei centrale atomice este de ordin cantitativ, ci calitativ: ea a dovedit în mod practic că știința a snuls definitiv naturii secreții producerii unor cantități colosale de energie, așa cum mitologicul Prometheus a snuls zeilor din cer secretul focului.

Un singur gram de uraniu „ars” în reactorul nuclear al centralei atomice dă aceeași energie ca și arderea unei cantități de 2,5 tone de cărbune. Minusculul gram, de mărimea unei „mălii de chibrit, eliberează astfel prin dezintegrarea lui o energie de 25.000 kW-ore — cam atîta cît consumă un frigider în gospodărie obișnuită în 30 de ani!

Zona activă, partea în care se află combustibilul nuclear, este formată dintr-un fel de coș metalic special, în care sint așezate într-o anumită ordine elementele combustibile adunate în pachete. Fiecare pachet se află într-o țevă hexaedrică din zirconiu.

Combustibilul dintr-un reactor cîntărește aproximativ 40 de tone. O parte din această greutate (17 tone) este formată din bioxid de uraniu natural, metalul conținînd numai 0,70% izotopi de uraniu 235, care formează adevăratul material combustibil. Restul de 23 tone conține, prin înnoierile artificiale, o proporție aproape dublă de uraniu 235.

Primul gigant al erei atomice va consuma numai 200 kg combustibil în 24 ore, cantitate echivalentă cu 50.000 de vagoane de cărbune de bună calitate. Deși construcția va costa mai mult decît o centrală termoelectrică obișnuită de aceeași putere, prețul de cost al unui kilowatt-ora produs nu va depăși costul general. Energia produsă de vîltoarele centrale atomice electrice va fi însă tot mai lăfănită, pe măsura perfecționării tehnologiei de construcție și de funcționare a lor.

„Sintem abia la început de eră atomică și construcțiile care o caracterizează uimesc deja prin grandioarea lor. În numai trei ani în domeniul energiei atomice s-a făcut în Uniunea Sovietică un salt de putere de 84 de ori mai mare. Ce va fi în următorii douăzeci-treizeci de ani? Dacă este încă prematur să prevedem în amănunt cum va fi folosit belșugul nemăsurat de energie a viitorului, putem afirma cu țarie că acest belșug va transforma radical condițiile traiului nostru, odată cu transformarea a însăși naturii. Deșerturile vor deveni roditoare, ghețurile polare vor fi topite, clima îmbunătățită, iar călătoriile interplanetare vor înceta de a mai fi doar subiecte de romane științifico-fantastice. Căci nu există limite în dezvoltarea științei și culturii. Dacă acestea sint îndreptate spre înflorirea pașnică a omenirii.

Dem. Urmă

POȘTA CONCURSULUI

Locurile au fost rezervate...

— Alo, O.N.T.-Carpați? Vă rugăm să rețineți cinci locuri în lotul de turiști care va pleca în ziua de 27 iulie pe ruta Kiev-Moscova. Ați notat?

— Numele celor cinci? Deocamdată nu le cunoaștem nici noi. Nu glumim de loc. Vi le vom comunica în ziua de 7 iulie. Da, ați ghicit: e vorba de cîștigătorii concursului nostru de cuvinte încrucșate.

Această convorbire a avut loc zilele acestea între un reprezentant al redacției noastre și O.N.T.Carpați. Locurile au fost, bineînțeles, rezervate. În favoarea cui — asta o vom ști duminică viitoare.

Soluțiile jocurilor din cadrul concursului „Festival — Moscova 1957”

Publicăm în continuare soluțiile jocurilor de cuvinte încrucșate: „MUZICA ȘI DANS”: 1) Kazaciok — Bulba, 2) okarina — Bolero. 3) lira — Drda — Igor. 4) onix — ieri — U — DT. 5) IT — Ca — Uah — hia. 6) D — ane — vinovate. 7) ce — Oaș — D — rânit. 8) Mazurea — cald — A.

9) RDG — doina — star. 10) aripat — ars — roa. 11) Iris — țitera — N. 12) Olia — mi — ero — at. 13) R — Ana — ac — vate. 14) git — Perina — L. 15) arie — balalaica. „PRIMAVARA”: 1) răscoală — iarba. 2) eocori — ament — ora. 3) umili — vui — gratis. 4) cad — stirci — Anapa. 5) narcisa — letoni. 6) E — ceapă — sineți — P. 7) crep — atita — licăr. 8) hățas — omida — maci. 9) ivire — A — Harap — re. 10) nezac — riu — br — măr (sau pâr). 11) On — tobe — Rio. 12) căline — ziar. 13) T — ei — găi — ni. 14) Ion — tablou. 15) umani — rușii.

„SPORT”: 1) Litueu — Kașkarov. 2) Savel — umorist — do. 3) ata — Mikenas — leal. 4) ring — soli — Iset — E. 5) inot — Sv — aslatci. 6) Tivoli — Peter — ci. 7) un — Narva — ea — ud. 8) ra — poate — Baku. 9) A — ab — Adam. 10) L — re — tura. 11) cu — A — E — is. 12) ajut — ita — Ron. 13) înaintas — eu — G. 14) ei — roj — uimit — nor. 15) Ka — Riera — Neagră. 16) Dihan — mary — NP — am. 17) I — M — arat — uriaș — A. 18) Sparta — Irți — reuși. 19) canoe — ocean — Uhta.

„PE TARMUL INSORIT AL CRI-MEILOR”: 1) Taurida. 2) basm — L. 2) 3) C — anim — asediu. 4) schit — N — B — Nikitski. 5) zsi — at — sob — M — ka — omit. 6) T — Pi-rogov — Sevastopol. 7) Lena — Alep — atirni — uv — M. 8) Kura — Sara — uz — K — șijane — K. 9) olat — ON — F — tafta — G — D — Turcia. 10) sa — O — Nik — IR — ca — aici — Ghirei — N. 11) H — ia — Simferopol — eos — negara — strada. 12) Fintina din Bahicisrai — Nekrasov. 13) Ema — gazon — Azore — rival — scar. 14) Dropic — as — Z — Ivanovka — S — A. 15) iv — Enakievo — A — A. 16) cor — in — Azov. 17) ci — cașă — in. 18) dragă — agat. 19) cludare. 20) agro — ir. 21) azur (10 vertical ultimul cuvînt: Zuzuf)

M. Mihail

TITANUL VA ÎNLOCUI OȚELUL?

Nici „nobil” ca aurul, nici răspîndit și abundent ca fierul, titanul există totuși în cantități considerabile, dar n-a fost descoperit decît acum 170 de ani. De atunci, a trecut țărăși neobservat mai bine de un secol, pentru ca abia în 1910 să fie obținut pentru prima oară din prelucrarea minerului respectiv. Peste alte patru decenii i s-a așezat în fine o atenție necorectă, pentru ca în ultimii 5 ani să devină un răsfațat al industriei metalurgice.

Dezvoltarea vertiginosă a tehnicii moderne în construcția de mașini, aparate și utilaje a făcut să apară necesitatea folosirii unor noi materiale metalice, mult mai rezistente la căldură, presiune, corozione etc. decît materialele folosite pînă acum. În aviație, de pildă, se pare pînă nu de mult că aliajele de aluminiu vor fi pe deplin satisfăcătoare, dar apariția avioanelor cu reacție, care ating înălțimi de peste 10.000 m și viteze supersonice, impune înlocuirea aliajelor de aluminiu și magneziu cu altele, ca-

pabile să reziste la temperaturi de peste 300 de grade. Necesități similare s-au ivit în industria chimică, unde, la anumite procese care au loc la presiuni și temperaturi foarte ridicate, nu rezistă nici piesele turnate din cel mai bun oțel inoxidabil.

Titanul este unul din metalele care corespund tuturor acestor condiții deosebite. Temperatura sa de topire este 1.680 gr, iar aliajele de titan și mai ridicată. E un metal relativ ușor — mai greu ca aluminiul, dar mai ușor ca fierul. Rezistența sa la temperaturile înalte nu scade nici la 450 gr. Într-un vîitor apropiat, titanul va fi utilizat la fabricarea pieselor de avion, automobilei și tractor și în special la biciele și pistoane. Perspective largi se deschid de asemenea construcțiilor navale. Performanțele titanului sint apreciate de deosebite în raport cu rezistența sa la corozione, rezistență egală cu aceea a platinii. În cursul procesului de separare prin dezalcalinizare a nicheliului și cobaltului din minereu,

riile respective, piesele confecționate din oțel inoxidabil rezistă 2-3 ore, în timp ce cele din titan pot fi folosite și după trei ani.

Rezervele mondiale de titan ocupă, conform calculului specialiștilor, locul 4, după aluminiu, fier și magneziu, fiind de o mie de ori mai răric decît cele de cupru, nichel, plumb sau alte metale de mult intrate în uz. Dacă, în ciuda atîtor calități și avantaje, titanul a rămas totuși alina vreme nedoșlită în procesul cam complicat și costisitor de obținere a metalului din mineralul de titan.

Strădanile savanților și tehnicienilor sovietici de a pune bazele unei industrii a titanului se ogîndesc în numeroasele expozate prezentate în standul rezervat metalurgiei neferoase la Expoziția industrială mondială de la Moscova. Se găsește acolo felurite produse din titan, realizate de industria sovietică: de la cele mai subțiri șirne și benzi (grosimi sub 1 mm), pînă la masivele țagte cilindrice.

Combinat cu acidul carbonic, titanul da o carbură din care, prin adăugarea cobaltului metalic, se obțin aliaje cu o duritate apropiată de cea a diamantului. Din asemenea materiale se fabrică la o uzină din Moscova aliajele dure pentru instrumente de tăiere, care pot atinge în prelucrarea oțelului, de pildă, viteze de 50 de ori mai mari decît acelea obișnuite cu ajutorul vechiilor instrumente confecționate din oțeluri rapide.

În Statele Unite și în celelalte țări din Occident, în care titanul a început a fi folosit pe scară tot mai largă, el este socotit un metal de însemnătate militară-strategică și, doar din cînd în cînd, se pomenește de posibilitatea folosirii sale în scopuri pașnice. Presa americană a pus în circulație chiar și o poreclă: „war baby”, ca să ilustreze mai bine însușirea că titanul ar fi un produs al războiului.

Industria sovietică a pornit în la cu totul alte consideranți și principii, atribuit titanului folosirea

